Ankenævnet for Forsikring

Den 6. december 2017 blev i sag nr. 91070:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Qudos Insurance A/S
v/Frida Forsikring Agentur A/S
Stationsparken 37
2600 Glostrup

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har i medfør af lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom tegnet ejerskifteforsikring med udvidet dækning i Qudos Insurance A/S v/Frida Forsikring Agentur A/S. Hun klager over, at selskabet vil lade den el-installatør, der udfærdigede elinstallationsrapporten, udbedre el-skaderne i den forsikrede ejendom.

Klageren har anmeldt, at der er ulovlige el-arbejder i den forsikrede ejendom, og at disse ikke fremgår af elinstallationsrapporten.

Det fremgår af sagen, at den forsikrede ejendom er opført i 1997 og blev overtaget af klagerne i september 2015 på baggrund af blandt andet en elinstallationsrapport af 19/6 2015, hvoraf det fremgår, at der ikke er bemærkninger vedrørende de elinstallationer, som sagen vedrører.

Selskabet har til brug for sagens vurdering fået udarbejdet en el-taksatorrapport af 28/9 2015 hvoraf det fremgår, at udbedring af de ulovlige forhold vil koste ca. 317.000 kr. På den baggrund indklagede selskabet el-firmaet, der havde udfærdiget elinstallationsrapporten for Ankenævnet for Tekniske Installationer, der ved kendelse af 25/11 2016 bestemte, at el-firmaet havde begået fejl, der berettigede selskabet til erstatning/godtgørelse på 232.500 kr. El-firmaet ville ikke acceptere kendelsen, hvorfor sel-

skabet den 16/12 2016 stævnede El-firmaet. Det fremgår af sagen, at der er berammet hovedforhandling i retssagen den 20/12 2017.

Selskabet har anerkendt, at der er tale om dækningsberettigende skader, og har udbetalt 50.000 kr. til udbedring af el-skaderne i kælderen på den forsikrede ejendom. Sagen for nævnet omhandler derfor de resterende skader i den øvrige del af huset.

Selskabet har i forbindelse med retssagen mod el-firmaet modtaget et forligstilbud af 4/7 2017, hvorefter den el-installatør, der udfærdigede elinstallationsrapporten, påtager sig at udbedre skaderne i den forsikrede ejendom. Selskabet har tilbudt klageren, at arbejdet efter udbedringerne vil blive gennemgået af en el-installatør fra selskabet, som vil sikre, at alt er udbedret korrekt.

Selskabet har i sit svar til nævnet af 29/9 2017 blandt andet anført, at i det omfang afhjælpning ikke kan gennemføre på grund af klagerens afvisning heraf skal: "erstatningen fastsættes til det beløb, det vil koste at udbedre det beskadigede, i hvilken forbindelse det gøres gældende, at det kan tillægges betydning, hvilket rimeligt tilbud [el-firmaet] tilbyder at udbedre forholdene for".

Klageren har i sin klage til nævnet blandt andet anført, at "da der er optaget isoleret bevisfortegnelse ifbm. rettens syn og skønsforretning mener jeg, at det er på tide at Frida udøver deres afhjælpningspligt i sagen. Jeg mener ikke det kan være mit problem i hvilket omfang de evner at dække tab ved regres mod [el-installatøren]".

I klageskema af 4/7 2017 til nævnet har klageren bl.a. anført:

> "**Sagsfremstilling**
> *Supplerende redegørelse kan evt. vedhæftes som bilag*
>
> Jeg overtager ejendommen i september 2015 og anmelder kort tid herefter skade til Frida vedr. ulovligt el på ejendommen.
>
> Frida erkender efter længere tid at være dækningsforpligtiget. Jeg får udbetalt 50.000 til udbedring af el i kælderen mens resten afventer den verserende regressag mod [el-installatør], der var den el-installatør, der havde udfærdiget el-rapporten på ejendommen. Forholdet i kælderen er blevet udbedret og derfor handler denne klage omkring de øvrige forhold på ejendommen (el i overetagen).

Sagen har været behandlet i ankenævnet for tekniske installationer, hvor Frida har fået medhold. Desværre ville [el-installatør] ikke være forpligtet af afgørelsen og sagen er p.t. berammet for retten i december. Frida forsikring har forsøgt at opnå en forligsmæssig løsning med [el-installatøren] hvor denne tilbyder at udbedre forholdene på ejendommen. Frida forsikring har meddelt mig, at jeg skal medvirke til denne løsning. Jeg ønsker ikke denne løsning, da jeg med god grund har manglende tiltro til [el-installatørens] kompetence.

Frida forsikring har via dennes advokat, [advokat] meddelt mig, at jeg skal medvirke til tabsbegrænsning for Frida forsikring og derfor acceptere [el-installatørens] tilbud om afhjælpning. Jeg ønsker ikke at [el-installatøren] skal udbedre forholdene på ejendommen, da jeg fra flere sider har fået oplyst at [el-installatøren] driver forretning af tvivlsom karakter. Det betrygger mig ikke, at udbedringen er betinget af syns og skønsmandens medvirken. Dertil kommer at han flere gange under de forskellige syns og skønsforretninger har spurgt syns og skønsmanden til hvordan man kan lave de elektriske installationer (Det burde han jo vide som aut. el installatør!). Efter sidste syn- og skønsforretning, da alle parter har forladt huset, henvender [el-installatøren] sig til mig personligt og siger at det ikke kan komme på tale med et dækningsbeløb i den størrelsesorden, fordi han kan udbedre det for 10.000kr og at han vil fremsætte et tilbud til mig. Det bestyrker mig i min fornemmelse af, at [el-installatøren] er af tvivlsom kompetence og jeg ønsker ingenlunde at det er ham eller hans firma, der skal stå for udbedring af forholdene på ejendommen.

Da der er optaget isoleret bevisoptag ifbm. rettens syn- og skønsforretning mener jeg, at det er på tide at Frida udøver deres afhjælpningspligt i sagen. Jeg mener ikke det kan være mit problem i hvilket omfang de evner at dække tab ved regres mod [el-installatøren]. Se evt. vedhæftet mail: 'mailkorrespondance vedr. klage over afgørelse' i bilag.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

Jeg forestiller mig at sagen kan afsluttes ved at Frida forsikring indbetaler det af taksator ([virksomhed]) anførte beløb (total: 278.950 for de resterende forhold) på en konto i mit pengeinstitut. Fratrukket selvrisiko på 3 x 5.000 kr. svarer det til udbetaling af 263.950 kr.

Derudover ønsker jeg grønt lys for påbegyndelse af udbedring af skader pr. d.d. med selvvalgt håndværker."

Selskabet har ved sin advokat i mail af 29/9 2017 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"Som advokat for indklagede retter jeg henvendelse til Ankenævnet for Forsikring i anledning af det seneste indlæg fra klager.

Som sagens bilag A fremlægges kopi af skønserklæring i sagen mellem min klient og [elfirma], hvoraf fremgår, at der er konstateret ulovlige elinstallationer. Udbedringsprisen andrager ifølge skønsmanden kr. 81.300 ekskl. moms.

I fortsættelse af fremkomst af skønserklæring har [el-firmaet] ved dets advokat tilbudt vederlagsfrit at foretage afhjælpning af de af skønsmanden konstaterede mangler.

Til dokumentation herfor fremlægges som sagens bilag B mail af 4. juli 2017 fra [el-firmaets] advokat. Det bemærkes i øvrigt, at min klient har talt med [el-firmaet], der oplyser, at han ikke selv forestod udbedringen, men benytter selvstændig autoriseret el-installatør, hvilket ligeledes skulle være med til at betrygge forsikringstager (klager).

Dette er som påpeget af min klient i indlægget af 6. juli 2017 forelagt for forsikringstager (klager) med samtidig bemærkning om, at min klient vil afholde udgiften til el-konsulent med henblik på at supervisere, at det af [el-firmaet] udførte afhjælpningsarbejde udføres fagligt korrekt.

Tilbuddet, der vil sikre, at afhjælpningsarbejdet udføres fagligt korrekt, er af klager afslået, uden at der har kunnet anføres nogen saglig grund herfor.

Sagen mod [el-firma] vil skulle hovedforhandles den 20. december 2017.

I lyset af afslaget fra klager har undertegnede på vegne af indklagede måttet meddele [el-firmaets] advokat, at vi ikke kan gennemtvinge afhjælpning, hvorfor det er forventeligt, at [el-firmaet] i det videre forløb vil gøre gældende, at det bør komme min klient til skade ved opgørelsen af det krav på erstatning, min klient har.

Klager anfører i mail af 6. juli d.å., at klager har ret til at vælge den håndværker, der skal udbedre forholdene.

Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at der ved erstatningsopgørelsen ikke skal tages hensyn til, hvorvidt der foreligger et fagligt korrekt tilbud på afhjælpning.

I medfør af gældende forsikringsbetingelser skal erstatningen fastsættes til det beløb, det vil koste at udbedre det beskadigede, i hvilken forbindelse det gøres gældende, at det kan tillægges betydning, hvilket rimeligt tilbud [el-firmaet] tilbyder at udbedre forholdene for, særligt når indklagede samtidig tilbyder at afholde udgift til el-konsulent, der kan supervisere det af [el-firmaet] udførte arbejde, således at klager har sikkerhed for, at arbejdet udføres fagligt korrekt.

I den af skønsmanden anførte prissætning stor kr. 81.300 ekskl. moms er indeholdt den fortjeneste, som tredjemand normalt kalkulerer med ved et arbejde som det pågældende. Det må derfor antages, at [el-firmaet] vil kunne udføre arbejdet til et beløb, der ligger væsentligt under kr. 81.300 ekskl. moms ([el-firmaets] interne kostpris), idet det ikke er usædvanligt, at entreprenører kalkulerer med et dækningsbidrag i størrelsesordenen 20-25% svarende til en intern kostpris for [el-firmaet] i størrelsesordenen kr. 60.000, som herefter maksimalt er det beløb, der vil kunne lægges til grund, med fradrag af gældende selvrisiko, jf. mail af 6. juli d.å. fra min klient til Ankenævnet for Forsikring (selvrisiko på i alt kr. 15.000)."

Klageren har i mail af 3/10 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Jeg forstår, at … advokater ønsker at lægge et tilbud fra [el-firmaet] til grund for den erstatning, Frida vil yde mig. Der er tale om et beløb på 60.000 fradraget 15.000 i selvrisiko. Jeg forstår at mailen er et tilbud om at afslutte sagen ved at godtgøre mig 45.000 kr.

Det er min opfattelse at dette tilbud ikke afviger væsentligt fra tilbud, der allerede er fremsat til mig fra … hos Frida forsikring (mail af 6. juli 2017 – se note). Den eneste forskel er, at der i nærværende tilbud er tale om en konkret beløbsstørrelse.

Jeg har allerede tidligere afvist et sådan tilbud (jf. mail af 6. juli). Derfor har jeg ikke yderligere kommentarer i sagen. Jeg vil gerne understrege at jeg antager samme synspunkt i sagen som det [medarbejder i andet forsikringsselskab] har fremført på vegne af mig i førnævnte mailkorrespondance. Navnlig at der ikke er tale om et gyldigt reference tilbud jf. forsikringsaftaleloven. Der er tale om et beløb, der er baseret på et tilbud indhentet fra [el-firmaet], der p.t. er part i en erstatningssag mod Frida Forsikring. Et sådan tilbud kan ikke danne grundlag for gyldigt referencetilbud.

Jeg fastholder derfor fortsat at Frida Forsikring bør tilpligtes at betale mig 263.950 kr. efter fradrag for selvrisiko til udbedring af skader. Dette beløb er indeholdt i det, Frida har stævnet [el-firmaet] for og udformet af Fridas egen taksator i september 2015 i forbindelse med sagens start."

Nævnet har fået forelagt sagens bilag, hvoraf enkelte vil blive gennemgået nedenfor:

Klageren skrev den 4/9 2015 en mail til en elektriker. I svarmail af 16/9 2015 fremkom elektrikeren med overslag på udbedring af skaderne. Af mailen fremgår bl.a.:

"Jeg har kigget på de forskellige ting og konkluderet følgende:

Kælder:
…
Stuen:
Spot i stuen er ulovlige, da der er for lidt luft omkring lampen (den er placeret direkte i isolering, og er f-mærket – ikke f-hat) og trafo er ikke på en oversigtstegning. Desuden vurderes det ikke, at trafo er monteret efter omgivelserne, da den er placeret i isoleringen flere steder, dvs. at den ikke kan komme af med varmen. Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 volt installation til en ny 230 volt installation og monter lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. De gamle spot er noget medtaget, da de har været udsat for alt for meget varme hvilket bevirker, at vi risiker at ødelægge en lille del af loftet, når disse nedtages. Der er ikke medregnet rep. af gipsloft eller maling af loft efter vores arbejde i stuen.

Overslagspris for udbedring af 12 spot.
Elektriker: 11.000,- kr. ekskl. moms (13.750,- kr. inkl. moms)

Køkken/alrum:
Spot i køkken/alrum er ulovlige, da der er for lidt luft omkring lampen (den er placeret direkte i isolering) og trafo er ikke på en oversigtstegning. Desuden vurderes det ikke, at trafo er monteret efter omgivelserne, da den er placeret i isoleringen flere steder, dvs. at den ikke kan komme af med varmen. Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 volt installation til en ny 230 volt installation og monter lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. De gamle spot er noget medtaget, da de har været udsat for alt for meget varme hvilket bevirker, at vi risiker at ødelægge en lille del af loftet, når disse nedtages. Der er ikke medregnet rep. af gipsloft eller maling af loft efter vores arbejde i køkken/alrum.

Overslagspris for udbedring af 18 spot:
Elektriker: 15.000,- kr. ekskl. moms (18.750 kr. inkl. moms)

Badeværelse i gang:
Spot i badeværelset er ulovlige, da der er for lidt luft omkring lampen (den er placeret direkte i isolering) og trafo er ikke på en oversigtstegning. Desuden vurderes det ikke, at trafo er monteret efter omgivelserne, da den er placeret i isoleringen flere steder, dvs. at den ikke kan komme af med varmen. Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 volt installation til en ny 230 volt installation og monter lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. De gamle spot er noget medtaget, da de har været udsat for alt for meget varme hvilket bevirker, at vi risiker at ødelægge en lille del af loftet, når disse nedtages. Der er ikke medregnet rep. af gipsloft eller maling af loft efter vores arbejde i badeværelset.

Overslagspris for udbedring af 4 spot:
Elektriker: 3.000,- kr. ekskl. moms (3.750 kr. inkl. moms)

Badeværelse ved 'forældre soveværelse':
Spot i badeværelset er ulovlige, da der er for lidt luft omkring lampen (den er placeret direkte i isolering) og trafo er ikke på en oversigtstegning. Desuden vurderes det ikke, at trafo er monteret efter omgivelserne, da den er placeret i isoleringen flere steder, dvs. at den ikke kan komme af med varmen. Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 volt installation til en ny 230 volt installation og monter lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. De gamle spot er noget medtaget, da de har været udsat for alt for meget varme hvilket bevirker, at vi risiker at ødelægge en lille del af loftet, når disse nedtages. Der er ikke medregnet rep. af gipsloft eller maling af loft efter vores arbejde i badeværelset.

Overslagspris for udbedring af 10 spot:
Elektriker: 9.000,- kr. ekskl. moms (11.250 kr. inkl. moms)

Spot i baldakin er brændt sammen da spot og lyskilde ikke stemmer overens, desuden kan trafoen ikke findes:
Udbedring: Trafo findes og spot udskiftes.

Overslagspris: Elektriker 2.500,- kr. ekskl. moms (3.125 kr. inkl. moms)

Ventilator er placeret ulovligt i bruserum og forsynes med ulovlig ledning.
Udbedring: Der bores et nyt hul ovenover - installation og ventilator flyttes op - Der opsættes 2 til 4 nye klinker på væg og ledning skiftes til kabel. Såfremt vi kan få samme flise til væggen er overslagsprisen følgende - dog med forbehold for at fugerne ikke rammer præcist samme farve.

Overslagspris: El, murer: 8.000,-kr. ekskl. moms (10.000,- kr. inkl. moms)

Walk-in i forbindelse med 'forældre soveværelse':
Spot i køkken/alrum er ulovlige, da der er for lidt luft omkring lampen (den er placeret direkte i isolering, og er f-mærket – ikke f-hat) og trafo er ikke på en oversigtstegning. Desuden vurderes det ikke, at trafo er monteret efter omgivelserne, da den er placeret i isoleringen flere steder, dvs. at den ikke kan komme af med varmen. Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 volt installation til en ny 230 volt installation og monter lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. De gamle spot er noget medtaget, da de har været udsat for alt for meget varme hvilket bevirker, at vi risiker at ødelæg-

ge en lille del af loftet, når disse nedtages. Der er ikke medregnet rep. af gipsloft eller maling af loft efter vores arbejde i køkken/alrum.

Overslagspris for udbedring af 3 spot:
Elektriker: 1500,- kr. ekskl. moms (1.875,- kr. inkl. moms)

Generelt:
Flere steder er der brugt blød 3g0,75mm2 til fast installation.
Udbedring: Ledningerne skiftes til 3g1,5mm2 - I soveværelset kræver det at der fræses i væggen og pudses op males efterfølgende:

Overslagspris:
El (flere steder), mure (i soveværelset), maler (i soveværelset): 8.000,- kr. ekskl. moms (10.000,- kr. inkl. moms)

Tavlen:
Er ikke let tilgængelig og er ikke opmærket korrekt.
Udbedring, tavlen flyttes til et andet sted. Aftales evt. med kunden. Desuden er der et par samlemuffer o.lign. i tavlen.

Pris kan ikke gives endnu, da kunden skal med ind over beslutningen – Men forventes at være omkring 15.000,- kr. ekskl. moms (Maler, murer og elektriker) (18.750 kr. inkl. moms)

Køkkenet:
4 stk.: 50x50 lampeudtag i køkken, monteret i forfradåser (hvor lampen normalvis vil monteres direkte i lampeudtaget) er ikke lovlige.
Hullet bores op, og der monteret en PL dåse i stedet for.

Overslagspris pr. stk.: 1.000,- kr. ekskl. moms i alt 4.000 ,- kr. ekskl. moms (5.000,- kr. inkl. moms)

Dåse på kabel i køkkenet ved spot under overskab og over køleskabet.

Overslagspris 500 ,- kr. ekskl. moms (625,- kr. inkl. moms)

Kabel i skur er ikke fastgjort:

Overslagspris 200,- kr. ekskl. moms (250,- kr. inkl. moms)

Det kan ske, at der findes flere forhold, efterhånden som installationen åbnes op.
Generelt er ledningerne og sokler i de forskellige spot brændt helt sammen, så lige så snart de bliver demonteret falder de fra hinanden.

Installationerne har været ulovlige på opførelsestidspunktet, og producentens henvisninger er ikke fulgt."

Af el-taksatorrapport af 28/9 2015 udarbejdet til brug for selskabets vurdering af sagen fremgår bl.a.:

8. 91070

"**Forhold 1: Indbygningslamper 230 v store (19 stk.)**

A) Hvor befinder forholdet sig?
Gang/værelse/badeværelse

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Lamperne er ikke monteret efter leverandørens anvisning.
Lamperne har ikke mulighed for at komme af med den varme luft.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Lamper kan udskiftes til LED armatur. Som ikke afgiver den mængde varme og derved lovligt kan opsættes i det loftrum.

Tømrer
Udskiftning af loftplader med lampehuller.
Samlet tilbud på tømrer incl. Moms kr. 20.937,50

El
Opsætning af nye armatur. Ændring af tilslutningspunkt for lamper i loft.
Samlet tilbud på El incl. Moms kr. 23.750,00

Maler
I forbindelse med nedtagning af eksisterende lofter og op sætning af nyt loft vil der kunne forekomme beskadigelse af væge (maling og tapet). Samt maling af loftplader.
Samlet tilbud malerarbejde incl. Moms kr. 9.062,50

…

Forhold 2: Spot i stue (12 stk.)

A) Hvor befinder forholdet sig?
Stue

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Stærkstrømsbekendtgørelsen afsnit 6, 513.1 stiller krav om, at alt materiel, herunder ledningssystemer, skal være anbragt således, at betjening, eftersyn, vedligeholdelse og adgang til dets forbindelser kan foregå så let som muligt.

I 529.3 står der, at der skal skabes mulighed for sikker og tilstrækkelig adgang til alle de dele af ledningssystemet, som kan kræve vedligeholdelse.

715.482.2.1 Fabrikantens installationsanvisning skal følges, især de anvisninger der omhandler montering på brændbare eller ikke-brændbare underlag. Se også 559.

Armaturer uden F-mærke må ikke monteres på brændbare underlag.
F-mærkede armaturer skal installeres i henhold til reglerne for F-mærket som angivet i EN 60598.

Belysningsarmaturer med tilbehør skal være således udført og anbragt, at risiko for skadelig opvarmning af materiel eller omgivelser undgås.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 Volt installation til en ny 230 Volt installation og montere lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. Den gamle installation mellem lamper skal udskiftes til en ny type kabel(3G1,5PKAJ).

Tømrer
Opsætning af nyt gipsloft i stue.
Flytning af isolering fra loft og lagt tilbage igen.
Samlet tilbud tømrer incl. Moms. Kr. 30.500,00

El
Ændring af el installationen.
Nyt lampeudtag i loftrum.
Nye kabler for fast installation.
Nye kabler til 230Volt spot.
Demontering af eksisterende el i loft for opsætning af nyt gips loft.
Samlet tilbud el arbejde incl. moms kr. 24.750,00

Maler
I forbindelse med opsætning af nye lofter skal de spartles og males igen.
Samlet tilbud maler arbejde incl. Moms. Kr. 25.000,00

…

<u>Forhold 3: Spot i køkken (8 stk.)</u>

A) Hvor befinder forholdet sig?
Køkken

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Stærkstrømsbekendtgørelsen afsnit 6, 513.1 stiller krav om, at alt materiel, herunder ledningssystemer, skal være anbragt således, at betjening, eftersyn, vedligeholdelse og adgang til dets forbindelser kan foregå så let som muligt.

I 529.3 står der, at der skal skabes mulighed for sikker og tilstrækkelig adgang til alle de dele af ledningssystemet, som kan kræve vedligeholdelse.

715.482.2.1 Fabrikantens installationsanvisning skal følges, især de anvisninger der omhandler montering på brændbare eller ikke-brændbare underlag. Se også 559.

Armaturer uden F-mærke må ikke monteres på brændbare underlag.
F-mærkede armaturer skal installeres i henhold til reglerne for F-mærket som angivet i EN 60598.

Belysningsarmaturer med tilbehør skal være således udført og anbragt, at risiko for skadelig opvarmning af materiel eller omgivelser undgås.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 Volt installation til en ny 230 Volt installation og montere lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. Den gamle installation mellem lamper skal udskiftes til en ny type kabel(3G1,5PKAJ).

Tømrer
Opsætning af nyt gipsloft i køkkenet.
Flytning af isolering fra loft og lagt tilbage igen.
Samlet tilbud på tømrer incl. Moms kr. 40.500,00

El
Ændring af elinstallationer.
Nyt lampeudtag i loftrum.
Nye kabler for fast installation.
Nye kabler til 230 Volt spot.
Demontering af eksisterende el i loft før opsætning af nyt gipsloft.
Samlet tilbud el arbejde incl. Moms kr. 20.750,00

Maler
I forbindelse med opsætning af nye lofter skal de spartles og males igen.
Samlet tilbud malerarbejde incl. Moms kr. 25.000,00

…

Forhold 4: Spot i badeværelse ved gang (4 stk.)

A) Hvor befinder forholdet sig?
Badeværelse ved gang

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Stærkstrømsbekendtgørelsen afsnit 6, 513.1 stiller krav om, at alt materiel, herunder ledningssystemer, skal være anbragt således, at betjening, eftersyn, vedligeholdelse og adgang til dets forbindelser kan foregå så let som muligt.

I 529.3 står der, at der skal skabes mulighed for sikker og tilstrækkelig adgang til alle de dele af ledningssystemet, som kan kræve vedligeholdelse.

715.482.2.1 Fabrikantens installationsanvisning skal følges, især de anvisninger der omhandler montering på brændbare eller ikke-brændbare underlag. Se også 559.

Armaturer uden F-mærke må ikke monteres på brændbare underlag.
F-mærkede armaturer skal installeres i henhold til reglerne for F-mærket som angivet i EN 60598.

Belysningsarmaturer med tilbehør skal være således udført og anbragt, at risiko for skadelig opvarmning af materiel eller omgivelser undgås.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 Volt installation til en ny 230 Volt installation og montere lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. Den gamle installation mellem lamper skal udskiftes til en ny type kabel(3G1,5PKAJ).

Tømrer
Opsætning af nyt gipsloft i køkkenet [badeværelse ved gang].
Flytning af isolering fra loft og lagt tilbage igen.
Samlet tilbud på tømrer incl. Moms kr. 10.500,00

El
Ændring af elinstallationer.
Nyt lampeudtag i loftrum.
Nye kabler for fast installation.
Nye kabler til 230 Volt spot.
Demontering af eksisterende el i loft før opsætning af nyt gipsloft.
Samlet tilbud el arbejde incl. Moms kr. 6.750,00

Maler
I forbindelse med opsætning af nye lofter skal de spartles og males igen.
Samlet tilbud malerarbejde incl. Moms kr. 8.000,00

…

Forhold 6: Spot i loft ved forældresoveværelse (10 stk.)

A) Hvor befinder forholdet sig?
Spot i loft ved soveværelse

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Stærkstrømsbekendtgørelsen afsnit 6, 513.1 stiller krav om, at alt materiel, herunder ledningssystemer, skal være anbragt således, at betjening, eftersyn, vedligeholdelse og adgang til dets forbindelser kan foregå så let som muligt.

I 529.3 står der, at der skal skabes mulighed for sikker og tilstrækkelig adgang til alle de dele af ledningssystemet, som kan kræve vedligeholdelse.

715.482.2.1 Fabrikantens installationsanvisning skal følges, især de anvisninger der omhandler montering på brændbare eller ikke-brændbare underlag. Se også 559.

Armaturer uden F-mærke må ikke monteres på brændbare underlag.
F-mærkede armaturer skal installeres i henhold til reglerne for F-mærket som angivet i EN 60598.

Belysningsarmaturer med tilbehør skal være således udført og anbragt, at risiko for skadelig opvarmning af materiel eller omgivelser undgås.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 Volt installation til en ny 230 Volt installation og montere lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. Den gamle installation mellem lamper skal udskiftes til en ny type kabel(3G1,5PKAJ).

Tømrer
Opsætning af nyt gipsloft i stue [ved forældresoveværelse].
Flytning af isolering fra loft og lagt tilbage igen.
Samlet tilbud på tømrer incl. Moms kr. 20.500,00

El
Ændring af elinstallationer.
Nyt lampeudtag i loftrum.
Nye kabler for fast installation.
Nye kabler til 230 Volt spot.
Demontering af eksisterende el i loft før opsætning af nyt gipsloft.
Samlet tilbud el arbejde incl. Moms kr. 13.750,00

Maler
I forbindelse med opsætning af nye lofter skal de spartles og males igen.
Samlet tilbud malerarbejde incl. Moms kr. 20.000,00.

…

Forhold 7: Udsugning i forældrebadeværelse

A) Hvor befinder forholdet sig?
Badeværelse

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Bestemmelserne er baseret på en inddeling i fire områder (se eksempler i fig. 701A og 701B).
Ved fastlæggelse af de forskellige områder skal der tages hensyn til vægge og faste adskillelser (se fig. 701A b), d) og f)).

• Område 0 er det indre af badekarret eller brusebadets eventuelle bassin.
Ved brusere uden bassin er område 0 begrænset vandret af gulvet og et plan 0,05 m over færdigt gulv, og lodret af en krum flade med en radius på 0,6 m fra brusehovedets normale placering under badning.

• Område 1 er begrænset vandret af den øvre begrænsning af område 0 og et plan 2,25 m over baderummets gulv, og lodret af en flade, der omgiver badekarret eller brusebadets bassin.

• For brusere uden bassin er den lodrette begrænsning en krum flade med en radius på 0,6 m fra brusehovedets normale placering under badning.

• Rummet under badekarret eller brusebassinet er også område 1, uanset om det er åbent eller inddækket, se fig. 701B.

•Område 2 er begrænset af et lodret plan 0,60 m uden for område 1 samt af gulvet og det vandrette plan 2,25 m over gulvet.

•Område 3 er begrænset af et lodret plan 2,40 m uden for område 2 samt af gulvet og det vandrette plan 2,25 m over gulvet.

Hvis loftshøjden er mere end 2,25 m over gulv, gælder desuden, at område 3 også omfatter rummet over område 1 og 2, op til loftet eller til en højde på 3,0 m afhængigt af, hvad der er lavest.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Der skal laves ny installation i loft i form af et lampested og ventilator skal flyttes op i loft med mulig aftræk i tag. Hul i mur laves til et naturligt aftræk, da det ikke er muligt at finde nogen nye fliser af samme model og form.

Tømrer
Opsætning af taghætte og aftrækslange fra loft til hætte.
Flytning af isolering fra loft og lagt tilbage igen.
Samlet tilbud på tømrer incl. Moms kr. 7.500,00

El
Ændring af elinstallationer.
Nyt lampeudtag i loftrum.
Nye kabler for fast installation.
Nye montering f ventilator i loft og el.
Demontering af eksisterende gl. el i loft.
Nyt hul i gips.
Genbrug af ventilator.
Samlet tilbud el arbejde incl. Moms kr. 4.000,00

…

Forhold 8: Spot i walk-in (3 stk.)

A) Hvor befinder forholdet sig?
Walk-in

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
Stærkstrømsbekendtgørelsen afsnit 6, 513.1 stiller krav om, at alt materiel, herunder ledningssystemer, skal være anbragt således, at betjening, eftersyn, vedligeholdelse og adgang til dets forbindelser kan foregå så let som muligt.

I 529.3 står der, at der skal skabes mulighed for sikker og tilstrækkelig adgang til alle de dele af ledningssystemet, som kan kræve vedligeholdelse.

715.482.2.1 Fabrikantens installationsanvisning skal følges, især de anvisninger der omhandler montering på brændbare eller ikke-brændbare underlag. Se også 559.

Armaturer uden F-mærke må ikke monteres på brændbare underlag.

F-mærkede armaturer skal installeres i henhold til reglerne for F-mærket som angivet i EN 60598.

Belysningsarmaturer med tilbehør skal være således udført og anbragt, at risiko for skadelig opvarmning af materiel eller omgivelser undgås.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Det vurderes, at det er billigst at ændre den gamle 12 Volt installation til en ny 230 Volt installation og montere lamper som er godkendt til placering direkte i isoleringen. Den gamle installation mellem lamper skal udskiftes til en ny type kabel(3G1,5PKAJ).

Tømrer
Opsætning af nyt gipsloft i Walk-in room.
Flytning af isolering fra loft og lagt tilbage igen.
Samlet tilbud på tømrer incl. Moms kr. 10.500,00

El
Ændring af elinstallationer.
Nyt lampeudtag i loftrum.
Nye kabler for fast installation.
Nye kabler til 230 Volt spot.
Demontering af eksisterende el i loft før opsætning af nyt gipsloft.
Samlet tilbud el arbejde incl. Moms kr. 4.750,00

Maler
I forbindelse med opsætning af nye lofter skal de spartles og males igen.
Samlet tilbud malerarbejde incl. Moms kr. 5.000,00

…

<u>Forhold 10: Gruppetavle i bryggers</u>

A) Hvor befinder forholdet sig?
Bryggers

…

E) Var forholdet ulovligt på opførelsestidspunktet? **JA**
Besvarelsen bedes underbygget med henvisning til den relevante lovgivning samt fabrikants anvisning, som var gældende på tidspunktet for opførelsen.
801.513 Placering af gruppeafbrydere m.v.

Eventuelle gruppeafbrydere, HPFI-afbrydere eller andet beskyttelsesudstyr skal anbringes I den bolig, hvortil det hører.

Note Ovenstående gælder kun for selvstændige boliger og ikke for hotelværelser, værelser på plejehjem, kollegieværelser o.l.

De må ikke være anbragt højere end 2,2 m over gulv, og de skal være anbragt mindst 1 m over gulv eller i aflåseligt skab.

814.4 Tilgængelighed (513).

814.4.1 Tavler skal anbringes således, at de er let tilgængelige for betjening. Det indebærer bl.a., at de skal være tilgængelige uden anvendelse af transportable stiger e.l.

Det forhindrer derimod ikke, at en tavle er anbragt i aflåst rum eller skab, eller at det materiel, der skal betjenes, er anbragt i tavlen bag låger eller dæksler, som kun kan åbnes ved brug af nøgle eller værktøj, når det sker efter ejerens/ brugerens ønske f.eks. for at forhindre uønsket betjening. Værktøjslukke må dog kun anvendes på tavler, der skal betjenes af sagkyndige eller instruerede personer. På tavler, der betjenes af lægmand, er det kun tilladt at anvende nøgle.

Note Ved nøgle forstås almindelige nøgler til cylinderlåse, kamlåse o.l. og ikke 'nøgler', der må betegnes som værktøj (f.eks. skruenøgler, trekantnøgler o.l.). Note Hvis overbelastningsbeskyttelsen er udført med smeltesikringer anbragt ved udgangspunktet for kablet eller ledningerne, vil bestemmelserne om kortslutningsbeskyttelse i 434 automatisk være opfyldt.

…

H) Hvorledes kan forholdet udbedres/lovliggøres ud fra den billigste udbedringsmetode/lovliggørelse? (husk også maler, tømrer osv.)
Den skal ikke flyttes, men der skal ny opmærkning til på tavlen samt samlemuffer skal udskiftes til klemmerækker.

El
Ny tekst på tavlen.
Nye klemmerækker i stedet for samlemuffer.
Samlet tilbud el arbejde incl. Moms kr. 1.200,00"

I forbindelse med Ankenævnet for Tekniske Installationers kendelse er der udarbejdet blanket til syn og skøn den 15/7 2016, hvoraf det bl.a. fremgår:

"**7. Klagepunkter ifølge klageskemaet**

A. Stue: Her konstateres 12 stk. ulovlige lavvoltsinstallationer.
Køkken: Her konstateres **18 stk.** ulovlige lavvoltsinstallationer.
Badeværelse ved bryggers: Her konstateres **5 stk.** ulovlige lavvoltsinstallationer.
Forældresoveværelse: Her konstateres 10 stk. ulovlige lavvoltsinstallationer.
Walk-in: Her konstateres 3 stk. ulovlige lavvoltsinstallationer (skadenr. …).

B. Ventilation sidder i vådrumsområde (forældrebadeværelse), hvilket er ulovligt på udførelsestidspunktet. Skal derfor oplyses I el-installationsrapport. (skadenr. …).

C. Gruppetavlen i bryggerset er ikke tilgængelig og der er ikke afmærkninger til grupperne I tavlen. Skal derfor oplyses i el-installationsrapporten.
Forholdet opfylder ikke gældende stærkstrømsbekendtgørelse jf. 814.4 om tilgængelighed og afmærkning. (skadenr. …).

D. Bemærk: efter mailkorrespondancen er forholdene afvist mundtligt af [selskab1] (ansvarsforsikringen/…) pr. telefon.

8. Spørgsmål fra Ankenævnet

…

Spørgsmål 1: Kan det ved en faglig og tilfældig udvælgelse af en lavvoltsinstallation i hvert af rummene, der vedrører klagepunkt A, konstateres, at lavvoltsinstallationerne ikke er installeret korrekt?

Såfremt spørgsmålet bevares bekræftende, bedes det oplyst, om rapporten indeholder Oplysninger herom, herunder om spørgsmålene i elinstallationsrapporten vedrørende klagepunkt A er besvaret korrekt.

Omkostningerne ved opretning af de evt. fejlbehæftede installationer bedes oplyst.

Svar på spørgsmål 1:

Indledningsvis skal det oplyses, at der i køkken – der også omfatter indgangspart – ikke er 8 stk. spot, men 18 stk. spot. Ligeledes er der i bryggerset 5 stk. spot, og ikke 4 stk.

Der er demonteret mindst en spot i hvert af de omhandlede rum, og i alle tilfælde er spotinstallationerne ulovlige. Der er anvendt meget små 'lerpotter' til at holde isoleringen væk fra varmekilden. Disse er af så små dimensioner, at den i spotpærerne dannede varme ikke vil kunne transmitteres/stråles væk, med deraf følgende risiko for overophedning/brand. Endvidere er der ingen koblingsboks for tilslutning af den faste installation i spottene. Der er foretaget samling med løse samlemuffer, hvilket ikke er lovligt. I stuen er der delvis anvendt andre typer spot, men forholdene er de samme, altså ulovlige. I de spot, der har været demonteret, er der heller ikke tegn på de foran siddende transformere, så det må formodes, at de ligger i isoleringen, hvilket heller ikke er lovligt. De skal være umiddelbart tilgængelige og fastgjorte.

Rapporten indeholder ikke oplysninger om de ulovlige forhold, og spørgsmålene i elinstallationsrapporten er således ikke besvaret korrekt.

Opretning vil såvel økonomisk som håndværksmæssigt bedst muligt kunne ske ved at ændre den nuværende 12 V spotinstallation til en 230V installation. Spottene udskiftes til en type, der lovligt kan monteres direkte I isoleringen. Lovliggørelsen forudsætter demontering af lofterne i de respektive rum, lovliggørelse af elinstallationerne, genmontering af nye lofter samt maling af disse.

Omkostningerne til opretning af de fejlbehæftede installationer beløber sig til ca.:

El	ca. kr. 60.000 inkl. moms
Tømrer	ca. kr. 105.000 inkl. moms
Maler	ca. kr. 46.500 inkl. moms

Spørgsmål 2: Er ventilation i badeværelse placeret i vådrumsområde og var dette var ulovligt på udførelsestidspunktet?

I tilfælde af at ventilation er placeret ukorrekt på udførelsestidspunktet, bedes det oplyst, om rapporten indeholder oplysninger herom, herunder om spørgsmålene i elinstallationsrapporten vedrørende klagepunkt B er besvaret korrekt.

Omkostningerne ved opretning af den evt. fejlbehæftede installation bedes oplyst.

Svar på spørgsmål 2:
Vægventilatoren er placeret i vådrumsområde, hvilket altid har været ulovligt. Ventilatoren er forsynet gennem en ledning type PKL 3x0,75 mm2 og tilslutningen sidder over loft uden mulighed for synlig samling og dermed adskillelse. Der skal etableres fast installation i loftet med f.eks. en PL-dåse med lampeudtag og med min. 3x1,5 mm2 ledning til forsyning, hvorfra ventilatoren så kan forsynes gennem 3x0,75 mm2 ledningen. Samtidig skal ventilatoren flyttes op i loftsbeklædningen. Så placeringen bliver lovlig. Dette kræver nyt aftræk gennem taget, og lukning af det eksisterende aftræk gennem væggen.

Rapporten indeholder ikke oplysninger herom. Spørgsmålet i elinstallationsrapporten er således ikke besvaret korrekt.

Opretning af den fejlbehæftede installation vil beløbe sig til:

Tømrer	ca. kr. 6.000 inkl. moms
El	ca. kr. 4.500 inkl. moms
Maler	ca. kr. 4.000 inkl. moms

Spørgsmål 3: Er gruppetavlen 1 bryggerset tilgængelig og er der afmærkninger til grupperne i tavlen ?

Såfremt spørgsmålet bevares benægtende, bedes det oplyst, om rapporten indeholder oplysninger herom, herunder om spørgsmålene i elinstallationsrapporten vedrørende klagepunkt C er besvaret korrekt.

Omkostningerne ved opretning af den evt. fejlbehæftede installation bedes oplyst.

Svar på spørgsmål 3:
Gruppetavlen er ikke tilstrækkelig tilgængelig som kravet er i stærkstrømsbekendtgørelsens afsnit 6, 801.513 og 814.4.1. (se bilag A). Tavlen har højdemål, der overstiger 1 meter, og overkant tavle er mere end de lovlige 2,2 meter o. f. gulv.

Grupperne i tavlen er opmærket med tilhørsforhold, men der mangler opmærkning af max. ampere på de enkelte grupper.

Rapporten indeholder ikke oplysninger herom, og rapporten er ikke besvaret korrekt.

Opretning skal ske ved flytning af tavlen.

Omkostningerne vil beløbe sig til:

El	ca. kr. 5.000 inkl. moms
Maler	ca. kr. 1.500 inkl. Moms"

Af Ankenævnet for Tekniske Installationers kendelse af 25/11 2016 fremgår bl.a.:

"**Ankenævnet skal på grundlag heraf udtale følgende:**
Sagen vedrører påstand om fejl og mangler ved det af indklagede foretagne el-eftersyn.
…
Klager mener, at klagepunkterne A, B, C og D burde have været nævnt i rapporten.
Indklagede afviser dette.

Ankenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte skønsmandens vurdering af sagen.

Henset hertil lægges det til grund, at besvarelsen af spørgsmålene i EE-Web flere steder er ukorrekt, og at indklagede samlet set ikke har udarbejdet elinstallationsrapporten med den professionelle omhu og med brug af den indsigt og erfaring, der kan forventes af en autoriseret elinstallatørvirksomhed. Indklagede har derfor begået en fejl, der berettiger klager til erstatning/godtgørelse på i alt 232.500,00 kr., svarende til de af skønsmanden anslåede afhjælpningsomkostninger. Beløbet er incl. forsikringstagers selvrisiko.

Indklagede pålægges at betale erstatning/godtgørelse, da indklagede ikke har udført de ulovlige installationer og derfor ikke har afhjælpningsret- og/eller pligt.

Da klagers krav ikke er endelig opgjort og/eller dokumenteret, er der ved afgørelsen lagt til grund, at forsikringstager vil få udbetalt et beløb, der minimum svarer til erstatningsbeløbet.

Det bemærkes, at der ikke er noget til hinder for, at der kan være fejl i nogle elinstallationer, uden at der er fejl i elinstallationsrapporten. Sidstnævnte vurdering foretages alene af Ankenævnet.

Herefter bestemmes:
Indklagede skal inden 30 dage fra forkyndelsen af denne kendelse til klager betale 232.500,00 kr."

I forbindelse med retssagen mellem selskabet og el-firmaet er der afholdt syn og skøn på ejendommen den 15/5 2017, og på denne baggrund er der udarbejdet en syn og skønserklæring, hvoraf det bl.a. fremgår:

"**10. Spørgsmål fra rekvirenten**
…
Lavvolts-installationer i stue, køkken, badeværelse ved bryggers, forældresoveværelse samt walk-in:

Spørgsmål 1:

Skønsmanden bedes besigtige følgende lavvolts-installationer:

A. 12 stk. lavvolts-installationer i stue
B. 18 stk. lavvolts-installationer i køkken
C. 5 stk. lavvolts-installationer i badeværelse ved bryggers
D. 10 stk. lavvolts-installationer i (badeværelse ved) forældresoveværelse
E. 3 stk. lavvolts-installationer i walk-in

Det bedes oplyst, hvorvidt det for nævnte lavvolts-installationer (spots) kan konstateres, at

1. Der er anvendt lerpotter til at holde isoleringen væk fra varmekilden
2. Der er ingen koblingsboks for tilslutning af den faste installation i spottene
3. Der er foretaget samling med løse samlemuffer
4. Transformere er ikke umiddelbart tilgængelige og fastgjorte

I bekræftende fald bedes det oplyst, hvorvidt det konstaterede er udført fagligt korrekt og i overensstemmelse med gældende byggetekniske forskrifter, herunder gældende stærkstrømsbekendtgørelse, såvel på udførelsestidspunkt som dags dato.

I benægtende fald bedes det oplyst, hvorvidt det vurderes, at det af skønsmanden konstaterede var visuelt konstaterbart for en autoriseret el-installatør, der i juni 2015 gennemgik ejendommen med henblik på udarbejdelse af el-installationsrapport i henhold til dagældende retningslinjer for udarbejdelse af sådanne rapporter.

I bekræftende fald bedes skønsmanden oplyse, hvorledes skønsmanden, om han skulle have udarbejdet el-installationsrapport, ville have beskrevet samt karakterangivet de pågældende forhold i en el-installationsrapport.

Svar på spørgsmål 1:

1: Det kan konstateres at der er anvendt lerpotter til at holde loftsisoleringen væk fra lavvolts-lamperne.

2: Det kan konstateres at der ingen koblings - samledåser er ved de enkelte lamper for tilslutning imellem ledninger på selve lamperne og kablerne til transformeren.

3: Det kan konstateres at der er anvendt løse samlemuffer til samling af ledninger på selve lamperne med kablerne til transformeren.

4: Det kan konstateres at 2 transformere er fastgjort og det kan konstateres at 4 transformere er umiddelbart tilgængelige.

De konstaterede forhold, som beskrevet ovenfor, er ikke udført fagligt korrekt eller i overensstemmelse med gældende forskrifter, hverken på udførelsestidspunktet eller i dag.

Det vurderet at de konstaterede forhold var visuelt konstaterbare i juni 2015 af el-installatøren som har udarbejdet el-installationsrapporten. Forstået på den måde at for at konstatere disse forhold visuelt kræves det at el-installatøren enten har nedtaget en eller flere af de omtalte lamper og genplacere disse (kan udføres ikke-destruktivt og uden brug af værktøj) eller midlertidig har flyttet/fjernet loftsisoleringen over en eller flere af de omtalte lamper (kan også udføres uden brug af værktøj). Hvilket der burde være givet grundlag for at gøre, ved visuel inspektion af loftsrum over de omtalte lamper, idet kabler, ledninger og flere transformere ikke har været korrekt installeret.

De konstaterede forhold vil undertegnede beskrive som; ikke udført fagligt korrekt og ikke udført i henhold til gældende forskrifter. Karakter angivelsen burde være K2 for disse forhold, vedrørende lav-volts lamper/installationer.

Spørgsmål 2:

I fortsættelse af skønsmandens svar på spørgsmål 1, og for det tilfælde at skønsmanden konstaterer forhold, der nødvendiggør udbedring, bedes skønsmanden beskrive relevant metode til udbedring, heri inkluderet eventuelt nødvendige følgeudgifter (til eksempelvis tømrer og maler).

Udbedringsudgifterne bedes specificeret og opgjort ekskl. moms.

Svar på spørgsmål 2:

Den nødvendige og foreslåede udbedringsmetode vil være at udskifte den nuværende 12 volts lampeinstallation med en tilsvarende i en 230 volts LED udgave. Derved vil lamperne fremstå som de eksisterende og dette kan udføres uden at nedtage og genopsætte lofter, hvilket derved giver den bedste løsning ud fra et både økonomisk og æstetisk synspunkt.

Udbedringsmetode:
Fjernelse af nødvendig loftsisolation over det berørte område.
Fjernelse af eksisterende 12 volts lamper og 12 volts ledningsinstallation inkl. transformer.
Etablering af kabler imellem lamper huller og forsyningspunkt samt fastgørelse af disse.
Montering af nye 230 volts LED lamper af samme dimension og farve som eksisterende.
Samling af 230 volts kabler til nye lamper med eksisterende 230 volts forsyning fra transformer.
Reetablering af loftsisolation over de berørte områder.

Udbedringsomkostninger i kr.:

A. 12 stk. lavvolts-installationer i stue
   Lamper: 3.600,-
   Kabler, dåser og fastgørelsesmateriel: 800,-
   Arbejdsløn: 13.000,-
   I alt, stue: Kr. 17.400,-

B. 18 stk. lavvolts-installationer i køkken
   Lamper: 5.400,-
   Kabler, dåser og fastgørelsesmateriel: 1.200,-
   Arbejdsløn: 19.500,-
   I alt, køkken: 26.100,-

C. 5 stk. lavvolts-installationer i badeværelse ved bryggers
   Lamper: 1.500,-
   Kabler, dåser og fastgørelsesmateriel: 400,-
   Arbejdsløn: 5.500,-
   I alt, bad ved bryggers: Kr. 7.400,-

D. 10 stk. lavvolts-installationer i badeværelse ved forældresoveværelse
   Lamper: 3.000,-
   Kabler, dåser og fastgørelsesmateriel: 700,-
   Arbejdsløn: 11.000,-
   I alt, bad ved forældresoveværelse: Kr. 14.700

E. 3 stk. lavvolts-installationer i walk-in
   Lamper: 900,-
   Kabler, dåser og fastgørelsesmateriel: 300,-
   Arbejdsløn: 3500,-
   I alt, walk-in: Kr. 4700,-

21. 91070

Ventilation i vådrumsområde:

Spørgsmål 3:

Skønsmanden bedes besigtige ventilation i vådrumsområde i forældrebadeværelse og oplyse, hvorvidt det kan konstateres, at vægventilatoren er placeret i vådrumsområde.
I bekræftende fald bedes det oplyst, hvorvidt dette er i overensstemmelse med gældende byggetekniske forskrifter såvel på udførelsestidspunktet som dags dato.
I benægtende fald bedes det oplyst, om forholdet efter skønsmandens vurdering må antages at have været visuelt konstaterbart på tidspunktet for udarbejdelse af el-installationsrapport i juni 2015.
I bekræftende fald bedes skønsmanden oplyse, hvorledes han, om han skulle have udarbejdet el-installationsrapport, ville have beskrevet samt karakterangivet det pågældende forhold.

Svar på spørgsmål 3:

Det kan konstateres at vægventilatoren er placeret i vådområde.

Den type ventilator som er anvendt på den givne placering er ikke udført i overensstemmelse med gældende forskrifter, hverken på udførelsestidspunktet eller i dag.

De her beskrevne forhold anses for at have været visuelt konstaterbart på tidspunkt for udarbejdelsen af el-installationsrapporten.

De konstaterede forhold vil undertegnede beskrive som; ikke udført fagligt korrekt og ikke udført i henhold til gældende forskrifter. Karakter angivelsen burde være K2 for dette forhold, vedrørende ventilator i vådrum.

Spørgsmål 4:

I fortsættelse af skønsmandens svar på spørgsmål 3, og for det tilfælde at skønsmanden konstaterer forhold, der nødvendiggør udbedring, bedes skønsmanden anvise metode til udbedring, heri inkluderet eventuelt nødvendige følgeudgifter.

Udbedringsudgifterne bedes specificeret og opgjort ekskl. moms.

Svar på spørgsmål 4:

Den nødvendige og foreslåede udbedringsmetode vil være at udskifte den nuværende 230 volts ventilator med en tilsvarende 12 volts dobbeltisoleret SELV ventilator med separat sikkerheds transformator placeret i loftsrum. Denne metode bør kumme gennemføres uden at beskadige eksisterende fliser i bruseniche og bør kunne tilsluttes til eksisterende aftrækskanal i væg.

Udbedringsmetode:
Fjernelse af eksisterende ventilator samt ledning.
Montering af ny 12 volts ventilator.
Etablering af kabler imellem ventilator og ny transformator i loftsrum.
Etablere forsyning til ny transformator i loftsrum fra forsyningspunkt for eksisterende 230 volts ventilator.

Udbedringsomkostninger i kr.:

Ventilator og transformator: 2.000,-
Kabler og fastgørelsesmateriel: 200,-
Arbejdsløn: 2.500,-
I alt: Kr. 4.700,-

Gruppetavle i bryggers:

Spørgsmål 5:

Skønsmanden bedes besigtige gruppetavlen i bryggerset og oplyse, hvorvidt denne er tilgængelig, og hvorvidt der er afmærkninger til grupperne i tavlen.

I benægtende fald bedes det oplyst, hvorvidt det konstaterede er udført i strid med gældende byggetekniske forskrifter, herunder gældende forskrifter i stærkstrømsbekendtgørelsen, såvel på tidspunktet for udførelsen som dags dato.

I fald der svares benægtende til sidstnævnte, bedes det oplyst, hvorvidt det konstaterede må antages at have været visuelt konstaterbart for en autoriseret el-installatør, der gennemgik ejendommen i juni 2015 med henblik på udarbejdelse af el-installationsrapport efter dagældende retningslinjer for el-eftersyn.

I fald der svares bekræftende til sidstnævnte, bedes det oplyst, hvorvidt skønsmanden, om han da skulle have udarbejdet el-installationsrapport, ville have beskrevet samt karakterangivet det konstaterede.

Svar på spørgsmål 5:

Det kan konstateres at dele af gruppetavlen ikke er tilstrækkelig (let) tilgængelig, og det kan konstateres at opmærkningen af gruppetavlen ikke er korrekt udført.

Den givne placering samt konstaterede opmærkning er ikke udført i overensstemmelse med gældende forskrifter, hverken på udførelsestidspunktet eller i dag.

De her beskrevne forhold anses for at have været visuelt konstaterbart på tidspunkt for udarbejdelsen af el-installationsrapporten.

De konstaterede forhold vil undertegnede beskrive som; ikke udført fagligt korrekt og ikke udført i henhold til gældende forskrifter. Karakter angivelsen burde være K1 for dette forhold, vedrørende placering og opmærkning af gruppetavle i bryggers.

Spørgsmål 6:

I fortsættelse af skønsmandens svar på spørgsmål 5, og for det tilfælde at skønsmanden konstaterer forhold, der nødvendiggør udbedring, bedes skønsmanden anvise metode til udbedring samt anslå udbedringsudgifterne, der bedes indeholde eventuelt nødvendige følgearbejder. Udbedringsudgifterne bedes specificeret og opgjort ekskl. moms.

Svar på spørgsmål 6:

Den nødvendige og foreslåede udbedringsmetode vil være at omplacere den øverste del af gruppetavlen, således at denne placeres ved siden af den nederste del af gruppetavlen. Samt at den manglende opmærkning udføres i henhold til gældende forskrifter.

Udbedringsmetode:
Midlertidig nedtagning af øverste del af gruppetavle.
Placering at ny gruppetavle på siden af eksisterende gruppetavles nederste del.
Etablering af korrekt opmærkning af hele gruppetavlen.
Udbedring af kosmetiske skader efter flytning af tavle (malerarbejde)

Udbedringsomkostninger i kr.:

Tavlemateriel m.m.: 800,-
Arbejdsløn el-installatør: 3.500,-
Malerarbejde: 2.000,-
I alt: Kr. 6.300,-

Yderligere spørgsmål forbeholdes.

11. spørgsmål fra modpart 1
…
Spørgsmål IA:

I relation til spørgsmål 2, 4, og 6 bedes skønsmanden oplyse, hvorvidt en eventuel forskreven metode til udbedring indebærer en sparet fremtidig vedligeholdelse, hvilken i given fald ønskes prissat, idet skønsmanden i øvrigt bedes forudsætte, at udbedringsarbejderne tilrettelægges udført i en arbejdsgang.

Svar på spørgsmål IA:

Generelt anses de foreslåede udbedringsmetoder ikke samlet set at give nogen besparelse på fremtidig vedligeholdelse af de omtalte elinstallationer.

Lyskilderne i de foreslåede LED lamper i spørgsmål 2, vil have en længere levetid end de nuværende 12 volts halogen pærer, men prisen for LED lampernes lyskilder vil derimod være højere – hvorfor at den samlede vedligeholdelses omkostning for belysningsanlægget ikke anses for at ændre sig væsentligt.

Spørgsmål IB:

Skønsmanden bedes oplyse, om de i spørgsmål 1 nævnte spots er opsat i gipslofter og i bekræftende fald, om der er krav til F-hat mærke på spots, der opsættes i gipslotter.

Svar på spørgsmål IB:

Det kan konstateres at de i spørgsmål 1 nævnte spots er opsat i gipslofter.

Der er ikke krav om F-hat mærket spots alene i relation til opsætning i gipslofter. F-hat mærkningen anfører at armaturet (spot) er egnet for direkte montering i eller på almindeligt brændbart underlag, hvor termisk isolerende materiale kan dække armaturet. Der er

altså kun krav om F-hat mærket spot hvis disse placeres direkte op imod isoleringen over lampen.

Spørgsmål IC:

Skønsmanden bedes i forbindelse med spørgsmål 2 oplyse, om der findes egnede spots, som har en sådan størrelse, at de vil kunne dække udskæringshullet, således at efterreparation af loftet ikke vil være nødvendigt.

Svar på spørgsmål IC:

Ja, der findes spot som har samme størrelse som de eksisterende og som vil kunne erstatte de eksisterende uden at dette kræver efterreparation af de eksisterende lofter.

Et eksempel herpå er den type (LED 230V) som er foreslået i svar på spørgsmål 2.

Spørgsmål ID:

Såfremt skønsmanden ved besvarelse af spørgsmål 3 konstaterer, at den nuværende ventilation ikke er i overensstemmelse med gældende byggetekniske forskrifter, bedes skønsmanden oplyse, om der det pågældende sted lovligt må installeres en ventilator med SELV (12V), som f.eks. en Termex ventilator EDM 104 til 12V, IP 57. Såfremt skønsmanden besvarer dette bekræftende, bedes skønsmanden anslå udgifterne ved udskiftning af den eksisterende ventilator til den ovenfor nævnte type ventilator.

Besvarelse af spørgsmål ID:

Ja, den nævnte type af ventilator kan anvendes på det pågældende sted, forudsat at den forsynes fra en sikkerhedstransformator.

Denne metode til udskiftning af eksisterende ventilator er samme som der er anført i svar på spørgsmål 4. Den samlede anslåede omkostning til en sådan udskiftning anslås således til i alt kr. 4.700,- eksklusiv moms.

Spørgsmål IE:

Skønsmanden bedes oplyse, om der i henhold til håndbog til elinstallationsrapporter er krav om, at der foretages en opmåling af eltavlers placering over gulv.

Besvarelse af spørgsmål IE:

Nej, der er ikke direkte krav om opmåling af el-tavlers/gruppetavlers placering i den nævnte håndbog. I håndbogen er der anført følgende herom:

'Tavlen skal være let tilgængelig for betjening, inspektion og vedligeholdelse (L-AUS arbejde på tavlen). Tilgængeligheden må ikke forringes ved anbringelse i skabe el.lign. Der bør almindeligvis være 0,7 meter fri plads foran tavlen. Tavlen skal kunne betjenes uden, at der benyttes stige, og tavlen må ikke være placeret i et garderobeskab eller et skab som bruges til oplagring.'

Yderligere spørgsmål forbeholdes."

25. 91070

Af forsikringsbetingelserne (E31) fremgår det bl.a.:

"**7. Erstatningsopgørelse**
En erstatning i henhold til ejerskifteforsikringen skal som udgangspunkt beregnes som en nyværdierstatning, medmindre der er tale om en bygningsdel, der er omfattet af tabel 1 på side 7-8.

Skade på udvalgte bygningsdele beregnes efter afskrivningstabellerne på side 9-12.

Består en bygningsdel af et byggemateriale, der ikke er indeholdt i tabel 1, side 7-8, skal erstatningen for skade på den pågældende bygningsdel beregnes som nyværdierstatning.

Skaden opgøres til det beløb, som det vil koste at reparere eller genoprette det beskadigede som nyt med samme byggemetode og på samme sted.

Ved erstatningens fastsættelse betales der ikke for dyrere byggematerialer end det beskadigede og højst med et beløb for byggematerialer og byggemetoder, der er almindeligt anvendt på anmeldelsestidspunktet.

Hvis det skaderamte ikke kan genanskaffes, opgøres erstatningen til, hvad det koster at udskifte det med tilsvarende i samme standard, og som er almindeligt anvendt på anmeldelsestidspunktet.

FRIDA betaler ikke erstatning for eventuelt tab som følge af farveforskelle eller andre forskelle mellem erstattede genstande/bygningsdele og det ubeskadigede.

FRIDA har kun pligt til at udbetale erstatning, hvis det pågældende forhold udbedres, eventuelt ved genanskaffelse eller udskiftning med noget tilsvarende.
…
11. Regres
I det omfang FRIDA Forsikring udbetaler erstatning, indtræder FRIDA Forsikring i forsikringstagers ret."

Nævnet udtaler:

Det fremgår af sagen, at klageren overtog den forsikrede ejendom i september 2015, og at der i forbindelse med hushandlen blev foretaget et el-eftersyn og udarbejdet en el-installationsrapport. Der er efterfølgende konstateret ulovlige elinstallationer i ejendommen, der ikke er gjort bemærkninger om i rapporten. Selskabet har anerkendt, at der er tale om dækningsberettigende skader, og el-skaderne i ejendommens kælder er blevet udbedret. Tvisten for nævnet omhandler derfor de resterende skader i den øvrige del af huset.

Selskabet har til brug for sagens vurdering fået udarbejdet en el-taksatorrapport af 28/9 2015 hvoraf det fremgår, at udbedring af de omtvistede skader vil koste ca. 317.000 kr.

26. 91070

På den baggrund indklagede selskabet el-firmaet, der havde udfærdiget elinstallationsrapporten, for Ankenævnet for Tekniske Installationer, der ved kendelse af 25/11 2016 bestemte, at el-firmaet havde begået fejl, der berettigede selskabet til erstatning/godtgørelse på 232.500 kr. El-firmaet ville ikke acceptere kendelsen, hvorfor selskabet den 16/12 2016 stævnede El-firmaet. Det fremgår af sagen, at der er berammet hovedforhandling i retssagen den 20/12 2017.

Selskabet har i forbindelse med retssagen mod el-firmaet modtaget et forligstilbud, hvorefter el-installatøren, der udfærdigede elinstallationsrapporten, påtager sig at udbedre skaderne i den forsikrede ejendom. Selskabet har tilbudt klageren, at arbejdet efter udbedringerne vil blive gennemgået af en el-installatør fra selskabet, som vil sikre, at alt er udbedret korrekt.

Selskabet har i sit svar til nævnet af 29/9 2017 blandt andet anført, at i det omfang afhjælpning ikke kan gennemføres på grund af klagerens afvisning heraf, skal: "erstatningen fastsættes til det beløb, det vil koste at udbedre det beskadigede, i hvilken forbindelse det gøres gældende, at det kan tillægges betydning, hvilket rimeligt tilbud [el-firmaet] tilbyder at udbedre forholdene for".

Klageren har i sin klage til nævnet blandt andet anført, at hun ikke ønsker, at el-installatøren foretager udbedringen, da hun nærer begrundet tvivl om dennes faglige kompetencer. Hun anfører i klagen endvidere: "da der er optaget isoleret bevisfortegnelse ifbm. rettens syn og skønsforretning mener jeg, at det er på tide at Frida udøver deres afhjælpningspligt i sagen. Jeg mener ikke det kan være mit problem i hvilket omfang de evner at dække tab ved regres mod [el-installatøren]". Klageren har også anført, at: "sagen kan afsluttes ved at Frida forsikring indbetaler det af taksator ([virksomhed]) anførte beløb (total: 278.950 for de resterende forhold) på en konto i mit pengeinstitut. Fratrukket selvrisiko på 3 x 5.000 kr. svarer det til udbetaling af 263.950 kr.".

Spørgsmålet for nævnet er således, om selskabet kan opfylde sin forpligtelse om erstatning til klageren efter forsikringsbetingelserne ved at lade den elinstallatør, der ud-

arbejdede elinstallationsrapporten udbedre skaderne eller fastsætte en erstatning, der tager udgangspunkt i elinstallatørens fastsættelse af reparationsprisen.

Forholdet mellem klageren og selskabet bygger på en aftale mellem parterne. Aftalegrundlaget er policen og forsikringsbetingelserne (E31).

Det fremgår af punkt 7 i forsikringsbetingelserne, at: "en erstatning i henhold til ejerskifteforsikringen skal som udgangspunkt beregnes som en nyværdierstatning, medmindre der er tale om en bygningsdel, der er omfattet af tabel 1 på side 7-8". Elinstallationer er ikke nævnt i tabel 1, hvorfor der ikke er grundlag for at fravige udgangspunktet om nyværdierstatning.

Nævnet må lægge til grund, at klageren ikke ønsker at lade elinstallatøren, der udfærdigede elinstallationsrapporten udføre reparationen, og at hun derfor ønsker udmåling af en kontant erstatning, der skal anvendes til udbedring af skaden.

Efter en gennemgang af sagen og efter en samlet vurdering finder nævnet, at selskabet er uberettiget til at udmåle en kontanterstatning, der tager udgangspunkt i elinstallatørens fastsættelse af reparationsprisen. Nævnet har bl.a. lagt vægt på, at el-installatøren er sagsøgt af selskabet i regressagen, og derfor må antages at have en økonomisk interesse i at angive reparationsprisen så lavt som muligt.

Erstatningsopgørelsen

Spørgsmålet er herefter, hvad erstatningen skal opgøres til.

Det følger af almindelig forsikringsretlige principper, at det er den, der rejser et krav, der skal bevise kravets størrelse.

Elinstallationerne er blevet vurderet i alt fire gange af fire forskellige elinstallatører. Første gang på klagerens egen foranledning, hvor en elektriker i mail af 16/9 2015 vurderede udbedringen (bortset fra forholdene i kælderen) til at koste i alt ca. 83.000 kr. inkl.

moms. Det fremgår klart af overslaget, at der ikke er medregnet reparation af gipslofter eller maling af lofterne.

I forbindelse med klagerens anmeldelse af kravet til selskabet udsendte selskabet en taksator, der udfærdigede el-taksatorrapport af 28/9 2015, hvor udbedring af skaderne blev vurderet til i alt ca. 317.000 kr. inkl. moms. Sagen blev efterfølgende indbragt for Ankenævnet for Tekniske Installationer, og i den forbindelse blev der lavet syn og skøn den 15/7 2016, hvor udbedring af skaderne blev vurderet til i alt ca. 232.500 kr. inkl. moms. Da el-firmaet ikke ville acceptere kendelsen fra Ankenævnet for Tekniske Installationer, er sagen indbragt for retten, og i den forbindelse er der udfærdiget endnu en syn og skønserklæring på baggrund af en besigtigelse foretaget den 15/5 2017, hvor omkostningerne til udbedring vurderes at blive 81.300 kr. ekskl. moms.

Alle fire udbedringsforslag vil ændre spotinstallationerne fra 12 volt til 230 volt. I overslaget af 16/9 2015 indhentet af klageren selv og i syns- og skønserklæringen, der er udfærdiget i forbindelse med retssagen, er der udeladt udgifter til maler og tømrer. I overslaget af 16/9 2015 har elektrikeren bemærket, at "de gamle spot er noget medtaget, da de har været udsat for alt for meget varme hvilket bevirker, at vi risikerer at ødelægge en lille del af loftet, når disse nedtages".

I el-taksatorrapporten og syn og skøns erklæringen, der blev udarbejdet i forbindelse med sagen, der var indbragt for "Ankenævnet for Tekniske Installationer" er det vurderet, at det er nødvendigt at nedtage lofterne for at udbedre skaderne. Dette medfører udgifter til tømrer og maler, hvorfor disse tilbud ligger væsentligt højere.

Det fremgår af syn- og skønserklæringen fra retssagen, at udskiftning kan ske af "den nuværende 12 volts lampeinstallation med en tilsvarende i en 230 volts LED udgave. Derved vil lamperne fremstå som de eksisterende og dette kan udføres uden at nedtage og genopsætte lofter, hvilket derved giver den bedste løsning ud fra et både økonomisk og æstetisk synspunkt".

Nævnet finder, at klageren med de fremlagte erklæringer ikke har bevist, at udbedring ikke kan ske uden at nedtage lofterne.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at overslaget i syn- og skønserklæringen fra retssagen med rimelighed må antages at ville udbedre de skader, som selskabet har anerkendt at dække. Klageren har således ikke bevist, at det er nødvendigt at nedtage og genopsætte lofterne i forbindelse med udbedringen.

Nævnet finder, at klagerens erstatning herefter kan opgøres som følger på grundlag af syn- og skønserklæringen fra retssagen som følger:

A. Erstatning vedrørende 12 spots i stuen:	17.400 kr.
B. Erstatning vedrørende 18 spots i køkkenet:	26.100 kr.
C. Erstatning vedrørende 5 spots i badeværelse I:	7.400 kr.
D. Erstatning vedrørende 10 spots i badeværelse II:	14.700 kr.
E. Erstatning vedrørende 3 spots i walk-in:	4.700 kr.
F. Erstatning vedrørende ventilator:	4.700 kr.
G. Erstatning vedrørende gruppetavle:	6.300 kr.
I alt	81.300 kr.
Hertil tillægges moms med (81.300 kr. /100)*25 =	20.325 kr.
Erstatning inkl. moms =	101.625 kr.
Erstatning efter selvrisiko 101.625 kr. – 15.000 kr. =	86.625 kr.

30. 91070

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, Qudos Insurance A/S v/Frida Forsikring Agentur A/S, skal, under forudsætning af at de ulovlige elinstallationer udbedres, udbetale 86.625 kr.

Klageren får i øvrigt ikke medhold.

Klagegebyret tilbagebetales.

Svend Bjerg Hansen
Udskriftens rigtighed bekræftes

Mette Eisenhardt